

Soạn bài: Hai chữ nước nhà

Soạn bài: Hai chữ nước nhà - Trần Tuấn Khải

Câu 1:

Xúc cảm buồn đau được thể hiện bằng một giọng thơ thống thiết, lâm li. Thể thơ song thất lục bát rất thích hợp với cảm xúc và giọng điệu này. Hai câu bảy chữ như trào dâng, dồn dập. Hai câu lục bát da diết, chậm mà xoáy sâu, nhức nhối. Những thanh trắc ở câu bảy, hiệp vẫn ở hai câu lục bát làm tăng nhạc tính ở từng khổ thơ.

Câu 2: Bố cục: 3 phần.

- Phần 1 (8 câu đầu): Tâm trạng của người cha trong cảnh ngộ éo le, đau đớn.
- Phần 2 (20 câu tiếp): Cảnh đất nước trong nỗi đau thương, tang tóc.
- Phần 3 (8 câu cuối): Lời than về thể bất lực của người cha và lời trao gửi cho con.

Câu 3: Ở 8 câu thơ đầu:

- Bối cảnh không gian biên ải được gợi ra ở 4 câu thơ đầu. Từ điểm chia li này, người cha sẽ ra đi vĩnh viễn, vĩnh biệt tổ quốc, vĩnh biệt những người ruột thịt. Cảnh vật sầu thảm thê lương (ải Bắc, mây sầu, gió thảm, hồ thét, chim kêu...) càng gợi buồn đau cho lòng người.

- Hoàn cảnh éo le và tâm trạng của nhân vật trữ tình (4 câu thơ tiếp): cha bị áp giải sang Tàu, một đi không trở lại, con muốn theo cha để làm tròn đạo hiếu nhưng thù nhà nợ nước còn đây, cha đành dằn lòng khuyên con ở lại vì nghĩa lớn.

Tâm trạng : đau đớn, xót xa vì chia li và cũng vì thù nhà nợ nước chưa trả.

- Những câu thơ mở đầu đoạn có tác dụng tạo tiền đề, tâm thế. Trong không gian và tâm trạng chia li đau buồn như thế lời khuyên của người cha (thể hiện ở đoạn sau) có ý nghĩa như những lời trăng trối thiêng liêng.

Câu 4: 20 câu thơ tiếp theo (phần 2) có sự kết hợp giữa tự sự (kể), miêu tả và biểu cảm. Những vần thơ thấm đẫm huyết lệ có sức lay

động lớn

- Bốn câu, từ "Giống Hồng Lạc..." đến "...xưa nay kém gì !" : tác giả nhập vai vào người cha (Nguyễn Phi Khanh) để gợi nhắc cho con về niềm tự hào dân tộc.

- Tám câu tiếp, từ "Than vận nước..." đến "...dễ còn thương đâu !" gợi tả thực cảnh thương đau của đất nước khi bị xâm lăng. Lưu ý các hình ảnh : khói lửa bùng bùng, xương rừng máu sông, thành tung quách vỡ, bỏ vợ lìa con , xiêu tán hao mòn.

- Bốn câu tiếp, từ "Thảm vong quốc..." đến "...lầm than nỗi này !" trực tiếp thể hiện nỗi đau mất nước, xót xa trước cảnh "nòi giống lầm than". Lưu ý những từ ngữ diễn tả cảm xúc : kể sao xiết kể, nhường xé tâm can, ngậm ngùi, khóc, than.

- Bốn câu, từ "Khói Nùng Lĩnh..." đến "...đàn sau đó mà?" : nỗi uất hận ngút trời thấm tràn sông núi, dày vò lòng người. Lưu ý các từ ngữ : xây khối uất, vật cơn sầu, càng nói càng đau, lấy ai tể độ. Người cha đang trở lại với bầu tâm sự muốn nhắn nhủ cùng con.

Câu 5: Phần cuối đoạn trích người cha nói đến tình thế bất lực của mình (tuổi già sức yếu, lỡ sa cơ), nhắc nhở sự nghiệp của tổ tông (vì nước gian lao) để kích thích cái chí gánh vác giang sơn, đặt niềm tin, trao gửi cho con trả nợ nước, báo thù nhà.